

Kielitietoinen koulu ja monilukutaitoinen oppilas

Kielikampusseminaari
12.4.2013

Minna-Riitta Luukka
Kielten laitos / suomen kieli

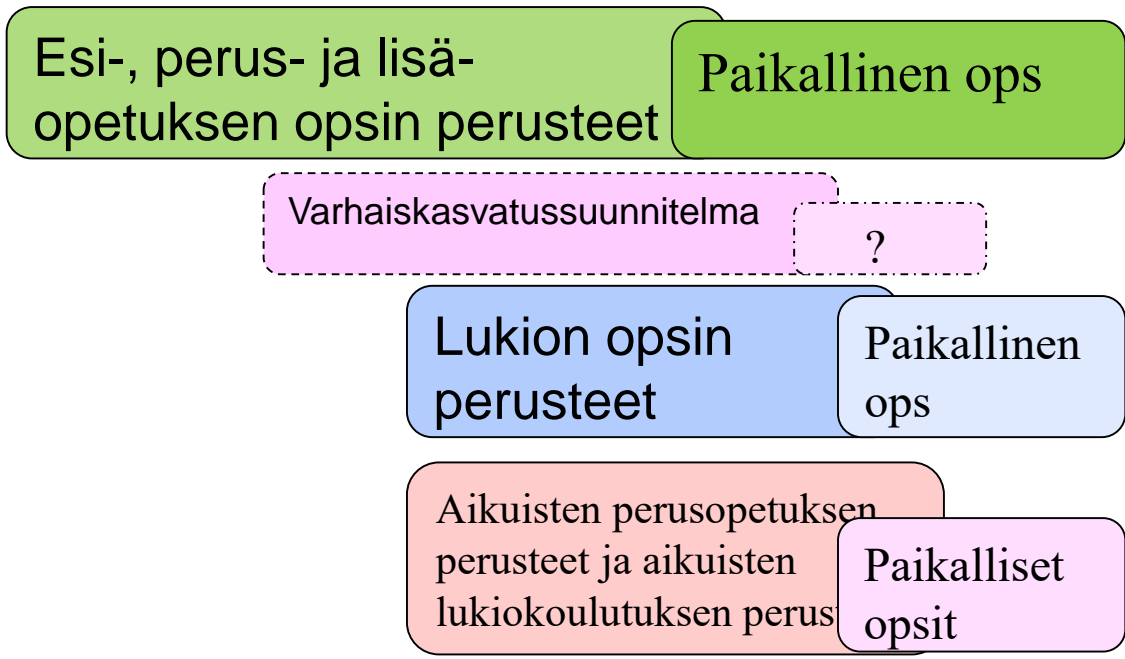
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Yleissivistävä koulutus uudistuu: Opetussuunnitelmatyö 2012 - 2017

2012   2013   2014   2015   2016   2017

Ops-työn lähtökohtia

- Selkeät jatkumot
- Laaja-alainen osaaminen
- Yhteinen toimintakulttuuri
- Monipuoliset oppimisympäristöt
- Jäsennetyt ja karsitut sisällöt
- Tilaa pedagogiselle kehittämiselle
- Joustava työkalu

Tulevaisuuden edellyttämä laaja-alainen osaaminen?

- Oppilaan identiteettityö
  - Itsestä huolehtiminen, arjenhallinta ja turvallisuus
  - Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
  - Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö
  - Ajattelu ja oppiminen
  - Työskentely, opiskelu ja työelämässä tarvittava osaaminen
  - Osallistuminen, vaikuttaminen ja vastuullisuus
  - **Monilukutaito**
- >> Läpäisevät kaikki oppiaineet

Mikä ihmeen monilukutaito?

- Erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taito
- Laaja tekstikäsitys
  - ”Literacy, numeracy, multiliteracy, multiliteracies...”
- Eri oppiaineiden (tiedonalojen) käsitteellistämisen- ja ajattelutapojen hallinta
  - ”Disciplinary literacies”
- Kyky hankkia, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa erilaisissa oppimisympäristöissä ja –tilanteissa
- Teknologisesti tuetut ympäristöt (”tv-taidot”)
- Arkikielen hallinnasta tiedonalojen kielen hallintaan, käsitteellisyyden lisääntyminen
- Tulee näkyä kaikkien oppiaineiden opseissa ja opetuksessa

Monilukutaito

- Toiminta monimuotoisten tekstien (= semioottisten systeemien) kanssa erilaisissa tilanteissa = tekstilajien ja –käytänteiden hallintaa ja ymmärrystä
- Tilanteeseen, yhteisöihin ja kulttuuriin sidoksissa
- Toiminnallisuus > ei pelkän produktin hallinta
- Liittyy ajattelutapaan, maailman ja asioiden jäsentämistapoihin
- Yhdistää lukemisen, kirjoittamisen – myös puhumisen ja kuuntelemisen – ja kielitiedon ajatteluun ja oppimiseen
  - Mitä teksteillä tehdään?
  - Miten tekstien kanssa toimitaan?
  - Miten tekstejä tehdään ja tulkitaan?
  - Miten merkityksiä rakennetaan?

Ymmärrys!
Tietoisuus!

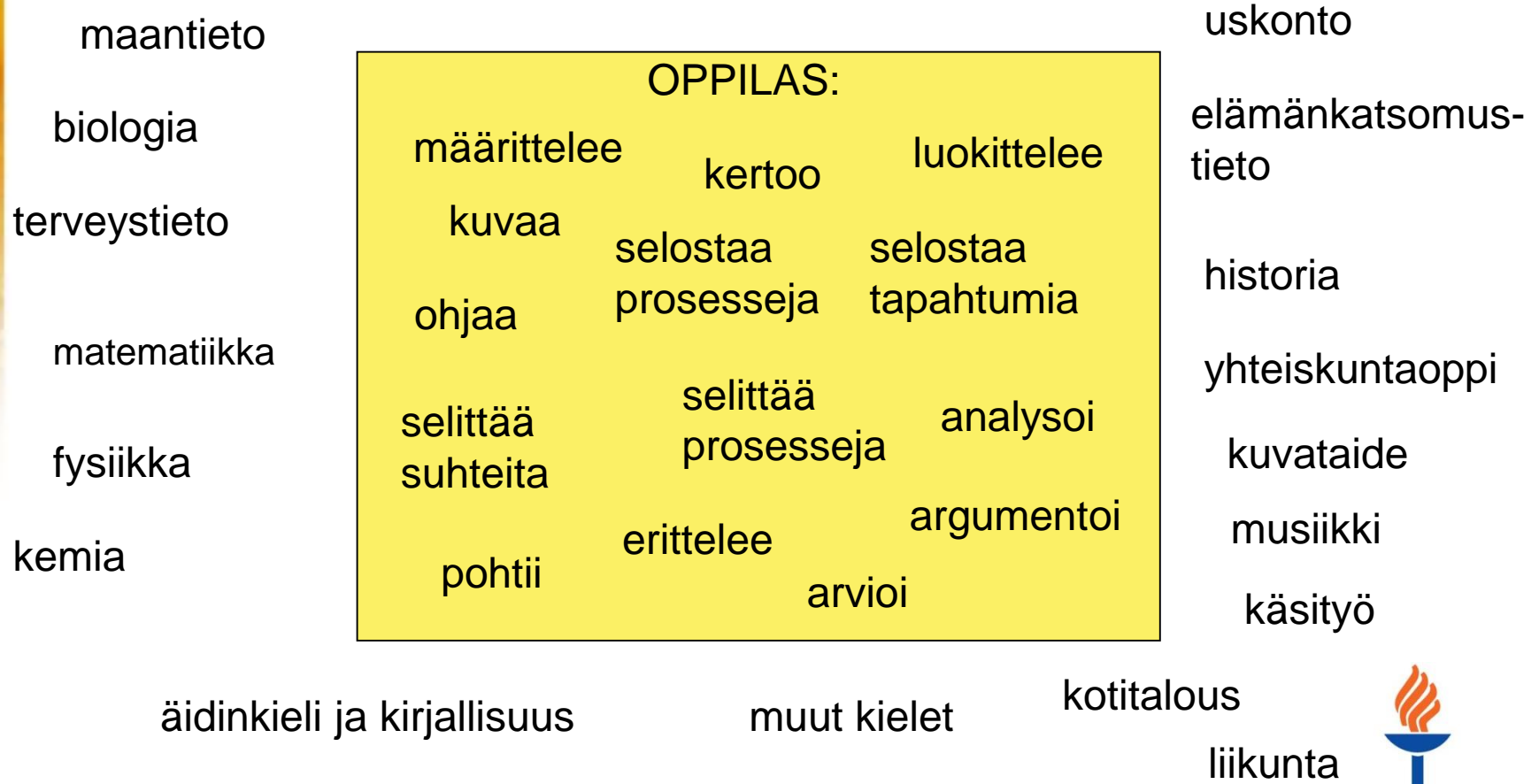

Monilukutaitoiseksi kasvaminen, sosiaalistuminen

- Kieli ja käsitejärjestelmät sidoksissa käyttöyhteyksiinsä > koulun ja eri oppiaineiden kieli ”vieraana kielenä”, opittava ja opiskeltava asia
- Miten eri oppiaineet puhuvat esimerkiksi ajasta tai energiasta? > ”disciplinary literacies”
- Arjen tekstilajit – koulun tekstilajit
- Eri tekstilajien haastavuus – vaativuusjatkumot (läpi vuosiluokkien & oppiaineiden)
- Tunnistaa – matkii – soveltaa – arvioi ja ”kritisoi” – murtaa ja luo uutta...
- Monilukutaitoja opitaan kaikkialla – koulussa monilukutaidon opettajia ovat kaikkien aineiden opettajat

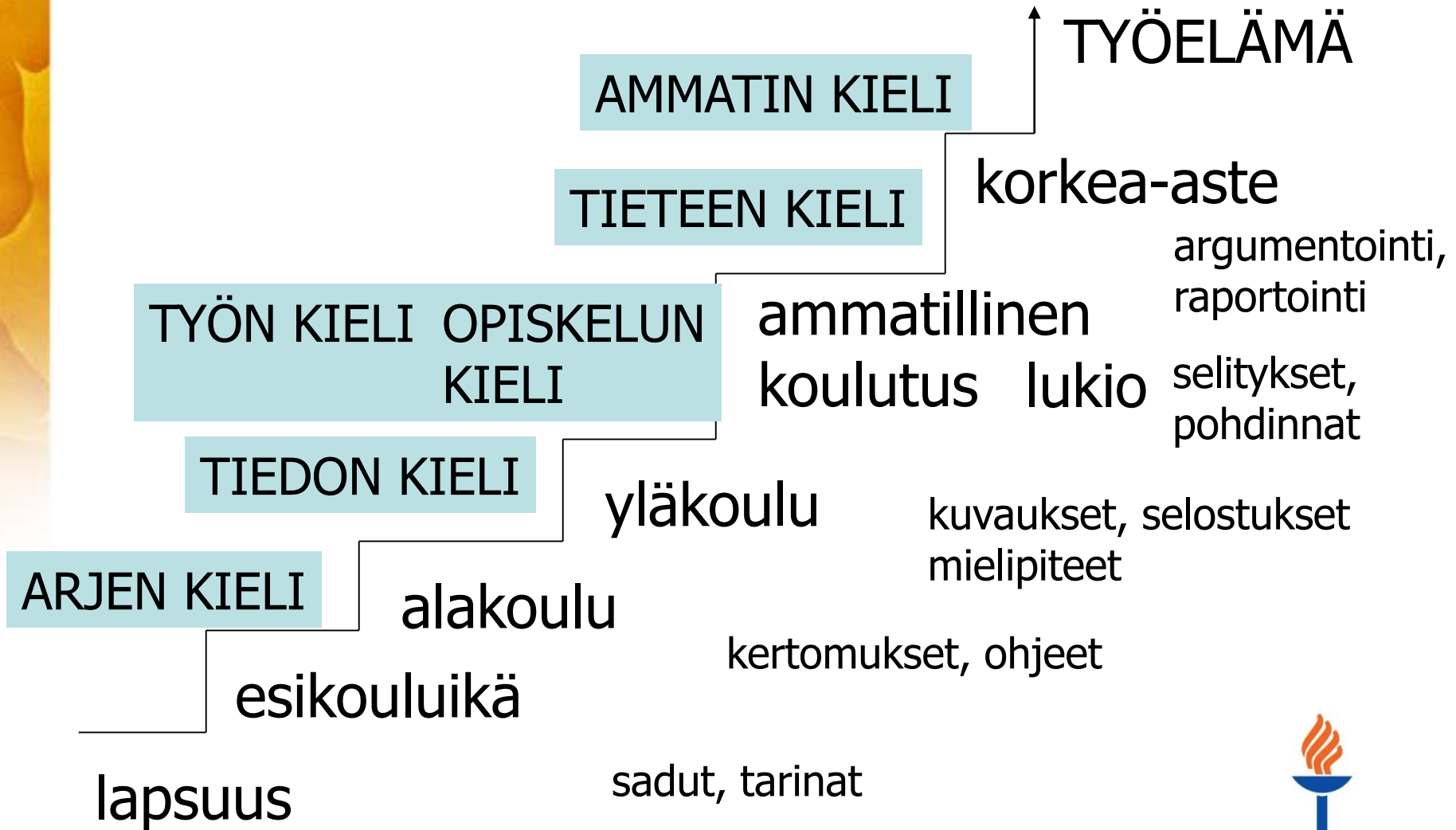

Eri oppiaineiden tekstit?

Jatkumoajattelu

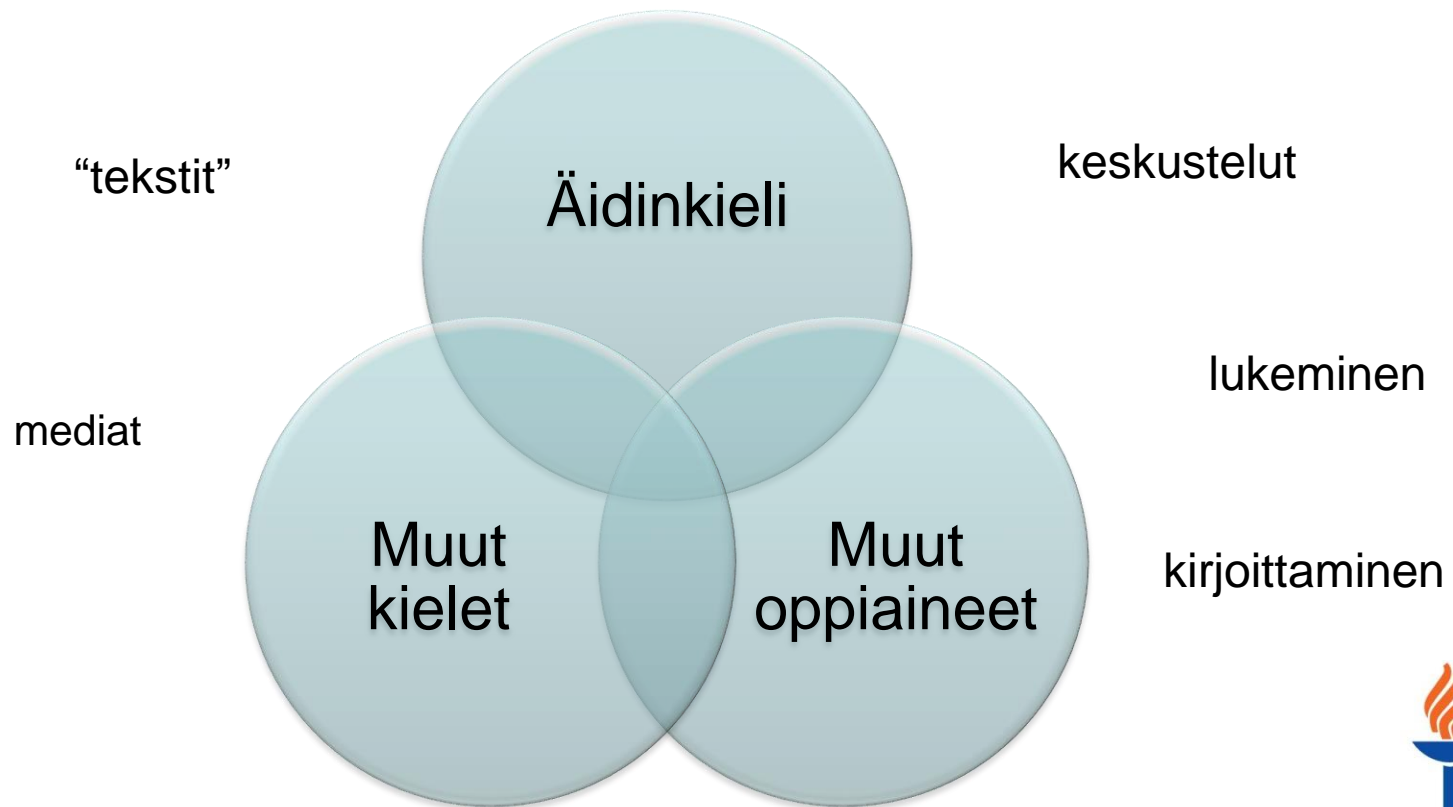

Mitä tarkoittaa oppiaineiden opsien kannalta?

- Monilukutaitoisuuden kehittämisen tulisi näkyä kaikkien aineiden opseissa > haastetta erityisesti muille oppiaineille!
- Kysymyksiä ohjeistukseen esimerkiksi:
  - Millainen on oppiaineen tekstiympäristö?
  - Millaisia ovat keskeiset tiedon esittämisen tavat (tekstilajit)
  - Entä tiedon esittämisen muodot (kielellinen, visuaalinen, numeraalinen, graafinen...)
  - Millaisia tulkinnan ja tuottamisen taitoja oppiaineessa kehitetään ja miten?
  - Miten monilukutaitoisuus näkyy arvioinnissa?
- Äidinkielen opetuksen ”oma tontti”, erityistehtävä?
- Kielten opettajien uudenlainen eksperttirooli koulussa?
- Työnjako? Integrointi? Arvioinnin uudet käytänteet?

Kohti integroivaa opetusta/opiskelua?

OPPIMISYMPÄRISTÖT JA AFFORDANSSIT

Koulun toimintakulttuuri?

■ Linjausten avainsanat:

- Oppiva yhteisö
- Monipuoliset työskentelytavat
- Vuorovaikutus ja osallisuus
- Hyvinvointi
- Turvallinen arki
- **Kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus**
- Vastuu ympäristöstä ja tulevaisuuteen suuntautuminen.

■ > Pedagogisia uudistuksia

Kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus koulun toimintakulttuurina

- Laaja kulttuurikäsitys, yhteys identiteetteihin
  - Irtiotto perinteisistä kulttuurimääritelmistä
  - ihmisryhmien monenlaiset ja muuttuvat elämänmuodot
  - arvot, uskomukset, näkemykset, jotka vaikuttavat inhimilliseen käyttäytymiseen sekä niistä toimintatavoista ja tuotteista, joita tämän käyttäytymisen pohjalta syntyy
- Hyödynnetään sekä koulun että ympäristön kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta
- Tehdään kulttuuri ja kielet näkyviksi
- Kielten ja kulttuurien ymmärrys ja kunnioitus

- Laaja kielikäsitys: sulkee sisäänsä myös murteet, slangin, erityisalojen kielet > jokainen meistä on monikielinen
- Koulun luonnollinen monikielisyys resurssiksi
- Toiminnallinen rinnakkaiskielisyys tavoitteena
- Hyödynnetään koulun ulkopuolisia kielenkäyttötilanteita ja sitä kielivarantoa, jota oppilaat hankkivat koulun ulkopuolella.
- S2- näkökulma esillä kaikkien aineiden opetuksessa
- Kielitietoisuuden herättely ja sen kasvun tukeminen
- Jokainen kouluyhteisön jäsen on kielellinen malli, kielestä huolehtiminen on jokaisen tehtävä.

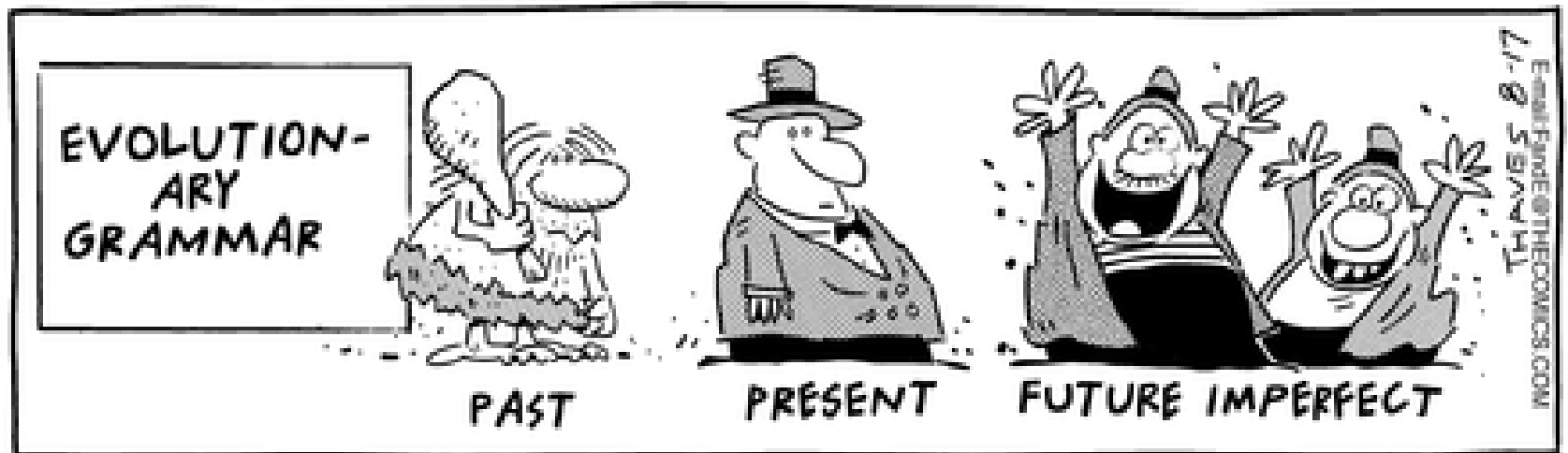

Mitä tarkoittaa oppiaineiden opsien kannalta?

- Miten oppiaineessa voidaan edistää kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta?
  - Miten eri kieliä ja kulttuureja hyödynnetään oppimisen ja kasvun resurssina?
  - Miten tuetaan luonnollista monikulttuurisuutta ja –kielisyttä?
- Miten oppiaineessa edistetään kasvua kielitietoiseksi?
  - Miten kieleen kiinnitetään oppiaineessa huomiota?
  - Miten ja missä kielestä huolehtiminen näkyy?
  - Miten kieliä tuodaan esiin, miten rinnakkaiskielisyttä tuetaan?
  - Miten eri tavoin viestivät oppilaat saavat äänensä kuuluviin?

Frank and Ernest

Copyright (c) 1995 by Thaves. Distributed from www.thecomics.com.